A Bethlen Gábor Alapítvány 2024. évi díjazottjai

„Mi minden erőt, ami a haza javára akar és tud lenni, nem eltiporni, hanem együvé fogni kívánunk."

2024. november 9-én újra a Pesti Vármegyeháza Dísztermében tartotta éves díjátadó ünnepségét a Bethlen Gábor Alapítvány. A legrangosabb kitüntetést, a Bethlen Gábor-díjat Petényi Katalin és Kabay Barna filmrendezők kapták, akik – mint az elismerést megköszönve elmondták – a hősök, a pozitív példák fel- és bemutatását tartják a legfontosabbnak a fiatal nemzedékek számára. Márton Áron-emlékéremmel ezúttal Makláry Ákos görögkatolikus papot és František Mikloško szlovák kereszténydemokrata politikust ismerte el az Alapítvány. Utóbbi életútját a méltató Kiss Gy. Csaba igazi közép-európai pályának nevezte, szlovák nyelven személyesen is megköszönve a politikus kiállását a „magyar–szlovák megértés" dolgában. Válaszában František Mikloško magyar nyelven is megköszönte az elismerést, minden jót kívánva az adományozóknak és a résztvevőknek. Teleki Pál-érdeméremben idén hárman részesültek: Hunyadi László, a Történelmi Vitézi Rend vezetője; Loksa Gábor környezetvédelmi szakmérnök; valamint Szász István Tas orvos, író. Utóbbi hangsúlyosan idézte fel Teleki Pál volt miniszterelnök az érdemérmen is szereplő mondatát: „merjünk magyarok lenni". A laudációk, a díjátadások, valamint – régi, íratlan hagyományt visszahozva – minden díjazott rövid köszönetnyilvánító beszéde mellett Kiss Gy. László tárogatójátéka is megemelte a lelkeket ezen a délelőttön.

Az idei díjátadó különösen hangsúlyos pontját jelentette a Székelyföld Jövőjéért ösztöndíjak átadása. Deák Gellért Gedeon és Lukács Kamilla fellépése nemcsak a Székelyföld, de az összmagyarság jövendője számára is reményteli üzenetet hordozott. Előbbi úgy fogalmazott: „Három dolog vezérel, amit sosem szeretnék elfelejteni: hogy ki vagyok, honnan jöttem, és hová tartok." Utóbbi elsősorban szüleinek és tanárainak mondott köszönetet, majd Kányádi Sándor *Ne szólj* című költeményét mondta el, mint a verset, „ami miatt ma itt állhatok". A vers végkicsengése aligha csak az ösztöndíjasok, díjazottak és laudátorok, de minden résztvevő számára lelki iránymutatóként szolgált: „Ne szólj hát, minek oda a szó, hol egy tekintet, / egy mozdulat többetmondó. Hagyd meg nekem azt a hitemet, / hogy egy ki nem mondható nevű istenség kegyelméből / s az ő dicsőségére élek e földön; / a soha-nem-elég, a mindent-megismerni-akarás / motorjával agyamban, szívemben végzem / ember voltommal járó kötelességemet, / és örömeim

között is szótlanul ahhoz a / legfőbb megtartóhoz imádkozom." Zárszavában Lezsák Sándor költő, a BGA kuratóriumának elnöke, az Országgyűlés alelnöke az Alapítvány hivatásának azt nevezte, hogy mindenkiben tudatosítsa: egyetlen ország sem ment tönkre abban, hogy túl sokat költött volna a kultúrára.

Bethlen Gábor-díjasok

Petényi Katalin és Kabay Barna

Mindahányszor, amikor a Bethlen Gábor Alapítvány díjátadó ünnepségére jövünk össze – úgy hiszem, mindannyiunk nevében mondhatom –, felemelkedik a lelkünk. Az elismerésekkel olyan emberek előtt hajtunk fejet, akiknek munkássága a magyar szellemiség és szolidaritás kiemelkedő példája, akiknek élete megkérdőjelezhetetlenül nemes és örök emberi értékek szolgálatában áll.

Amikor Petényi Katalin és Kabay Barna munkásságáról kell szólnom, nincs nehéz dolgom. Alkotásaik mindegyike hitvallás az emberi méltóság, a magyar történelem és az egyetemes emberi értékek mellett. Petényi Katalin filmrendező, író, művészettörténész, Kabay Barna filmrendező, forgatókönyvíró, producer, a magyar filmművészet kiemelkedő egyéniségei.

Ez a laudáció róluk szól, de nem szólhatunk róluk anélkül, hogy Gyöngyössy Imre, a korán, harminc évvel ezelőtt elhunyt filmrendező géniusz nevét meg ne említenénk. Évtizedeken keresztül Petényi Katalin, Kabay Barna és Gyöngyössy Imre együtt készítették filmjeiket a történelem áldozatairól, üldözöttekről, hazátlanokról, kiszolgáltatottakól. Névtelen hősökről, akik morális tartásukkal szegültek szembe az erőszakkal.

Gyöngyössy Imre életét és művészetét két dolog határozta meg alapvetően: a keresztény szemlélet és a sztálinista börtönben eltöltött évei. 1951-ben mint olasz szakos egyetemi hallgatót koholt vádakkal tartóztatták le, három év börtönbüntetésre ítélték. A Színház- és Filmművészeti Főiskolára 1956-ban vették fel. Rendkívüli tehetségét versei, drámái és filmjeinek hosszú sora igazolja. Ám hiába zsenialitása, börtönmúltja miatt a Kádár-rendszerben is *persona non grata* maradt (csak 1992-ben rehabilitálták).

Petényi Katalin Gyöngyössy Imre felesége, két gyermekük édesanyja, művészettörténészként a '70-es években Szentendrén rendezett kiállításokat, múzeumokat hozott létre, tanított a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, és számos művészettörténeti könyvet írt. Férje oldalán eleinte szakértőként, majd forgatókönyvíróként, vágóként, később rendezőként kapcsolódott a filmkészítésbe.

Kabay Barna műegyetemi tanulmányai után végezte el a Színház- és Filmművészeti Főiskolán a filmrendező szakot 1973-ban. Vizsgafilmje forgatásakor ismerte meg Gyöngyössy Imrét. Együtt írták a *Meztelen vagy* című film forgatókönyvét. Ettől kezdve forgatókönyvíróként, majd 1977-től társrendezőként, később producerként is állandó alkotótársa lett Gyöngyössy Imrének.

Az első közös rendezésük a német ZDF televízió számára készült dokumentumfilm volt 1977-ben. A *Két elhatározás* című film egy hagyományokat őrző rimóci parasztasszonyról és az eltűnőben lévő paraszti világ értékeiről szólt.

A film forgatását a hatóságok leállították, '56-os emlékfilmként tekintettek rá. A leforgatott anyagot meg akarták semmisíteni, csak kevesen múlott, hogy végül elkészülhetett, mely aztán világsikert hozott az alkotóknak. Elnyerték a legnagyobb német televíziós állami kitüntetést, a Chicagói Nemzetközi Filmfesztivál fődíját, és még nyolc másik filmfesztivál jelentős díját.

A külföldi sikerek ellenére Gyöngyössy Imre munkáját továbbra is akadályozták, ügynökök figyelték, lehallgatták, irányított kritikákban támadták. Ezért 1980-ban Kabay Barnával és Petényi Katalinnal együtt elfogadták a müncheni Tellux-Film meghívását, és Németországba költöztek. De ebben a kényszerű – ahogy ők nevezték: „belső" – emigrációban sem vesztették el magyar identitásukat. Elsőként a magyar múlt ismeretlen fehér foltjairól készítettek filmeket. A *Pusztai emberek* című dokumentumfilmjük a magyar puszták kihaló világát, az utolsó pásztorokat, juhászokat örökítette meg. A *Jób lázadása* történelmi múltunk fájó sebeire mutat rá. A játékfilm a Tisza-menti haszid paraszt zsidók hittől, a természet törvényeitől áthatott világáról szól, melyet brutálisan pusztított el a holokauszt. A filmet Oscar-díjra jelölték, az idegennyelvű film kategóriájában a legjobb öt közé választották. Többek között megkapta a San Remó-i Nemzetközi Filmfesztivál fődíját. Ez a film volt Kabay Barna első produceri munkája. Ettől kezdve a legnagyobb német tv-állomásokkal és alapítványokkal koprodukcióban producerként is jegyezte filmjeit.

Ugyancsak a keresztény–zsidó megbékélés szellemében forgatták az *Add tudtul fiaidnak* és az *Ámos Imre, az apokalipszis festője* című dokumentumfilmjeiket. Külföldi tartózkodásuk alatt megnyíltak számunkra az országhatárok. Megrázó erejű filmeket készítettek az erdélyi falvaktól a Dél-kínai-tengerig, brazil favellákról a szibériai, kazahsztáni munkatáborokig, a kommunizmus elől menekülőkről, száműzöttekről, hazátlanokról, fennmaradásukért küzdő kis népekről. (Néhány film ezekben a témákban: *Cirkusz a holdon, Száműzöttek, Holtak szabadsága, Ötven év hallgatás, Halál sekély vízben* stb.) A trió munkáját hirtelen szakította meg Gyöngyössy Imre halála 1994-ben. Petényi Katalin és Kabay Barna megrendítő *In memoriam* filmmel emlékeztek rá. Az élet- és alkotótárs elvesztésének fájdalma és vesztesége után csak egyetlen lehetőség maradt a számukra: folytatni azt az utat, amin eddig hárman közösen jártak.

1995-ben született az *Exodus* című dokumentumfilmjük, melyben a Kubából, Fidel Castro önkényuralma elől a Karib-tengeren menekülők hányattatásait mutatták be. Heteken át kis kétmotoros repülőgéppel keresték az apró tutajokat, dobták le az életet jelentő vizespalackokat és élelmiszert, miközben kamerájukkal vették fel a gyerekeiket felmutató anyák kétségbeesett segélykiáltásait és a már kimentettek drámai történeteit. Ez éppolyan életveszélyes vállalkozás volt, mint amikor 1988-ban Erdélyben forgattak Ceaușescu falurombolásáról, és a Securitate letartóztatta őket.

Petényi Katalin és Kabay Barna a kétezres évek elején elsőként figyelmeztettek a múlttal való szembenézés fontosságára. A *Hitvallók és ügynökök*, a *Szigorúan ellenőrzött életek*, a *Stigma*, a *Fedőneve „Bíboros"* és a *Fénytörés* című filmjeikben Pannonhalmán és Erdélyben hiteles dokumentumok alapján mutatták be a kommunista diktatúra mechanizmusát, a besúgógépezet működését. Drámai életutakon keresztül elevenítették fel a múltat, a választ előtt állók kiszolgáltatottságát, emberek életét, akik áldozatai vagy kiszolgálói lettek a rendszernek.

E történelmi filmek mellett más témákat is feldolgoztak. Ilyen például az *Olasz-magyar örökség* című, 10×25 perces dokumentumfilm-sorozat, melyben egy-egy magyar művész sorsán, művein keresztül örökítették meg az olasz-magyar művészet, szellemiség összetartozását. És ilyen a *Szép magyar ének* című filmjük is, melyben Béres Józsefet kísérték el erdélyi népdalgyűjtő útjára. Meg kell említeném még id. dr. Béres Józsefről készített dokumentumfilmjüket 2015-ből (*Béres József életútja*), illetve a *Cseppben az élet* televíziós filmsorozatot (2019), valamint a *Feltaláló* című játékfilmet (2020), melyben a tudós meg nem alkuvó igazságkeresését elevenítették fel.

Filmjeik sorát még hosszan folytathatnánk, sajnos nincs rá mód. Helyettük idézem Petényi Katalin és Kabay Barna ars poeticáját: „A filmkészítés számunkra következetesen vállalt szolgálat. Tudatosan vállaltuk, hogy filmjeinkkel feltárjuk nemzeti múltunk ismeretlen fehér foltjait, továbbadjuk nemzeti örökségünket az utánunk jövő generációknak. Hogy konstruktív dialógust folytassunk Kelet és Nyugat, a különböző népek, vallások, hívők és hitetlenek között. Hogy személyes felelősséggel szóljunk korunk igazságtalanságairól, hogy az elnyomottak, száműzöttek, hontalanok üzenetét közvetítsük. A napjainkat egyre jobban fenyegető erőszakkal szemben morális értékeket mutassunk fel, hogy reményt adjunk reménytelenséggel és ellentmondásokkal teli korunkban. Hogy emlékeztessünk a megbékélés, a hit, a szeretet, az ember tiszteletének fontosságára."

Hogy eszerint tettek, azt tizenöt játékfilmjük, tíz tv-sorozatuk, negyven dokumentumfilmjük fényesen igazolja. A Gondviseléstől kapott tehetségüket a Jóistenre tekintve, mások javára kamatoztatták. Életművük a közösségért vállalt felelősségnek és a magyar kultúrának örökké fénylő csillaga. Szívből gratulálok a méltán elnyert Bethlen Gábor-díjhoz.

Béres Klára

Márton Áron-emlékérmesek

Makláry Ákos

Egy méltatásban, úgy illik, hogy tisztelettel és objektíven felsoroljuk azokat az érdemeket, amelyek méltóvá tették a díjazottat a díj elnyerésére. Ez nem lesz nehéz feladat. Mégis zavarban vagyok, mert nem szabadulhatok a lelki, személyes viszonytól, hiszen Makláry Ákos atya az én keresztapám.

Azt hiszem, egy egyházi személy nem akkor teljesíti be kötelességét, ha elvégzi azokat a feladatait, amik megtalálják őt, hanem ha ő maga is újabb és újabb feladatokat, tennivalót keres. Ákos atyáról könnyen megállapítható, hogy keres. És talál is.

Amellett, hogy lelkipásztori hivatását betöltve 2010 óta a Budai Görögkatolikus Parókia parókusa, két éve a Budai Esperesi Kerület esperese is, illetve a Görögkatolikus Metropolitai Bíróság helynökeként is helytáll. Mindezeken túl 2016 óta a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének (KÉSZ) országos elnökeként szolgálja a civil evangelizáció ügyét. A KÉSZ egyik fontos célja, hogy képviselje a keresztény értékeket aktuális közéleti kérdésekben. A mai világban, amikor a közösségek kétségbeejtően erodálódnak, ahol az információs zaj süketté teszi az embereket a vallás és Krisztus szavára, a KÉSZ közösségépítő, árnyalt párbeszédet kezdeményező törekvései felbecsülhetetlenek. A KÉSZ-fórum programsorozat keretében járják az országot, találkozókat, kerekasztal-beszélgetéseket, zarándoklatokat szerveznek, kiépítettek egy határokon átívelő, a Kárpát-medencét összekötő kapcsolati hálót. A KÉSZ határon túli tevékenységének bővítése érdekében került sor a Kárpát-medencei Magyarság Evangelizációjáért Alapítvány létrehozására 2017-ben, és ugyancsak Ákos atya nevéhez fűződik a KÉSZ által Trianon százéves évfordulóján elindított június 4-ei közös Kárpát-medencei megemlékező harangozás hagyománya, a *Szóljanak a harangok!*-akció, valamint az egyesület által összeállított énekeskönyv, a *Kárpát-medencei népénekgyűjtemény* zenei anyagának online közzététele, terjesztése. Szintén az elmúlt években vált országos hagyománnyá a népi vallásosságban gyökerező, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepéhez kapcsolódó KÉSZ-imalánc.

Ákos atya mindig szeretettel és együttérzéssel fordul a rászorulók felé. Irányításával szervezett a KÉSZ az elmúlt években több országos adománygyűjtést, melyek révén komoly anyagi hozzájárulással tudták támogatni a kárpátaljai rászorulókat és háborús menekülteket, Covid-árvák ellátásával foglalkozó alapítványt és a marosillyei templom felújítását. Azt hiszem, mindezekből tisztán kiviláglik az a szenvedély és odaadás, amivel szolgálja a kereszténységet, az egyházat, a magyar nemzetet és ezek által az embereket.

Huszonhét éve élnek boldog házasságban dr. Seszták Tímeával, két gyermekük született, Emma és Minka. Tehát Ákos atya is lányos apuka. Akárcsak én. Erről mi, lányos apák, tudjuk, mit jelent. Ez nemcsak egy családi állapot, hanem életmód, gondolkodás, sors és mindenekelőtt ajándék.

Engedjék meg, hogy elmondjak egy személyes történetet is. Gyerekkoromtól kezdve éreztem magamban a vallásos elhívást, és bár a tágabb családunkban több görögkatolikus pap is van, a mi szűk családunk nem volt templomba járó, és nem is kereszteltek meg. Azonban, amikor a feleségemmel elköltözünk első albérletünkbe, Budára, szerettem volna keresni egy görögkatolikus templomot. Beírtam a Google-be, hogy „görögkatolikus templom, Buda", így találtam rá a Szent Flórián-templomra. Egy vasárnap elmentem a liturgiára, majd hazamentem, és mondtam a feleségemnek, hogy „megvan a templomom". Kérdezte:

„hogyhogy”. Mondtam neki, hogy jöjjön el, mert ha meghallja a papot prédikálni, rögtön megérti. Kérdezte, hogy miért, mit mondott. Próbáltam neki valahogy elmondani, de csak ügyetlenül dadogtam. Végül azt mondtam neki, hogy nem is az az érdekes, hogy mit mondott, hanem az, hogy hogyan mondta.

És itt lép be a személyiség. Hiszen egy keresztény ember számára az igazság nem kérdés. Világosan áll előttünk Krisztus. De hogy Krisztus igazságát valaki közvetíteni tudja, ahhoz szükséges egy hiteles, őszinte, emberi személyiség, amely szenvedélyével, hitével és példájával magával tudja ragadni az embert.

A feleségem is kíváncsi lett, egyetlen nehezítő körülmény volt, hogy ő református. Mégpedig ízlésében is református. Mondta, hogy jönne ő, de az éneklés meg a sok kép, a sok dísz… De végül is eljött. És nemcsak eljött, hanem ugyanolyan érzésekkel távozott, mint én. Később aztán egyre személyesebb és bizalmasabb kapcsolatba kerültem Ákos atyával, aki megtisztelt azzal, hogy a keresztapám lett. A nagyobbik lányom már hároméves, és most már gyakran ő mondja, hogy menjünk, és nézzük meg Ákos atyát. A feleségem is gyakran velünk jön, de van egy talán ennél is fontosabb dolog. Akárhányszor valami nagyobb problémával, krízissel kell szembenéznünk, a feleségem előbb-utóbb mindig azt mondja: most gondoljuk át, hogy mit mondana Ákos atya.

Azt hiszem, ennél nagyobb siker és dicséret nem érhet egy papot. Ilyenkor ugyanis, bár egy embert szólítunk meg képzeletben, valójában Krisztust idézzük meg. Valójában azt kérdezzük, hogy Krisztus mit szeretne tőlünk, hogyan cselekedjünk. Csakhogy az ő örök és legszentebb eszménye néha olyan távolinak, elérhetetlennek tűnik önmagunk esetlenségéhez, gyarlóságához képest, hogy szükségünk van egy közvetítőre, aki által, akin keresztül mégis kapcsolódni tudunk Őhozzá. Szükségünk van valakire, aki olyan, mint mi. És miért, hogyan képes erre Ákos atya? Hogyan képes ő az istenit közvetíteni az életünkbe? Talán paradoxnak hangzik elsőre, de az ő eszköze: az emberség. Az emberség: az az őszinte, emberi hang és hit, amivel képes megszólítani közösségeket és embereket. Ezért gondolkodunk el mi is azon, mit mondana Ákos atya.

Ákos atya pappá szentelésekor a 65. zsoltárból választott jelmondatot: „Boldog az, akit kiválasztasz”. Én úgy látom, hogy Ákos atya boldog.

És azt is gondolom, bár igaz, hogy most emberek választották ki, most is örül egy kicsit. Én mindenesetre örülök, hogy ezt elmondhattam, és szívből gratulálok Ákos atyának, aki közösségépítő munkájáért, a magyarságért és a kereszténységéért tett kiemelkedő szolgálatáért, odaadásáért és személyes példájáért méltán érdemelte ki a Bethlen Gábor Alapítvány Márton Áron-emlékérmét.

Berettyán Nándor

František Mikloško

František Mikloško, a közép-európai

Egy interjúban magyarázta 2015-ben: az ő közösségi azonosságtudata abban különbözik nem egy szlovákétól, hogy benne van a közép-európaiság és az európaiság is. Milyen hasonlóak vagyunk ebben is! Gyakran szűklátókörű az a kép, melyet magunkról alkotunk. A magyar délibáb csalóka fénye mindmáig félre tud vezetni bennünket. Ma egy olyan szlovákot köszönthetek körünkben, aki politikusként és értelmiségiként számos alkalommal megerősítette, hogy a közép-európai – és benne a magyar–szlovák – összetartozás eszméje, valamint a párbeszéd mindkét nemzet számára létfontosságú.

Életéről annyit, hogy szülővárosa Nyitra, egyetemi tanulmányokat Pozsonyban végzett, és matematikusként szerzett diplomát. A Szlovák Tudományos Akadémia kibernetikai intézetében kutatóként dolgozott egészen 1983-ig, amikor egy nyilatkozatot kellett volna aláírnia, hogy a marxizmus és ateizmus szellemében fog tanítani. Vallásos hite miatt ezt nem volt hajlandó megtenni, ezért kilépett munkahelyéről, és munkásként helyezkedett el. 1969-től két évtizeden keresztül a szlovákiai földalatti katolikus egyház elkötelezett aktivistájaként működött. Fontos szervezője volt 1988 nagypéntekén a vallásszabadságért rendezett „gyertyás" pozsonyi tüntetésnek. A történelmi fordulat idején pedig a szlovákiai „szelíd forradalom" (*nežna revolúcia*) egyik meghatározó alakjaként ismerhettük meg.

1990 és 1992 között a parlamentnek, a Szlovák Nemzeti Tanácsnak volt az elnöke, ahol húsz évet töltött a Kereszténydemokrata Párt képviselőjeként. 2023-ban választották meg ismét képviselőnek. Politikusként mindig türelemmel és segítőkészséggel járt el a magyar kisebbséget érintő kérdésekben.

Közös magyar és szlovák emlékezethelynek tekinthető Esterházy János személye. František Mikloško akkor ismerkedett meg alakjával, amikor a nyolcvanas években könyvet állított össze az üldözött szlovákiai keresztényekről. Szamizdatban méltatta akkor a magyar politikust. 2001-ben azután részt vett Budapesten a mártír politikus születésének századik évfordulóján megtartott emlékülésen.

2005-ben módom volt köszönteni, amikor Budapesten átadták neki a német kezdeményezésű Szent Adalbert-díjat. Ebből az alkalomból kért bocsánatot a szlovákiai magyaroktól a második világháború utáni években átélt szenvedéseikért: „Legyenek akármilyenek is a bennünket ért sérelmek, a magam nevében azt szeretném mondani a Szlovákiában élő magyaroknak, bocsássanak meg." Ezt a gesztust nem mindenki fogadta elismerően Szlovákiában. Tegyük hozzá, Szlovákiában az utóbbi két évtizedben nem egy kedvező jelet tapasztalhattunk kapcsolatainkról. Malina Hedvig ügyében például voltak, akik bírálták a hivatalos eljárást, a *Týždeň* című hetilap címlapján pedig a főszerkesztő kért bocsánatot a magyar hölgytől.

Személyesen azután gyakrabban találkoztunk František Mikloškóval – éspedig Varsóban –, miután mindketten tagjai lettünk az Emlékezet és Szolidaritás

Európai Hálózatának a 2010-et követő években. Őszintén örültem, amikor elfogadta a fölkérést, és 2014 márciusában a nyitrai Konstantin Egyetem Közép-Európai Karán köszöntő beszédet mondott az Esterházy János emlékezetéről tartott nemzetközi konferencián. Molnár Imre Esterházy-könyvének (*Kegyelem életfogytig*) szlovák változatához ő írt előszót. 2021-ben vehette át Budapesten a Magyar Érdemrend középkeresztjét.

Őszinte meggyőződésem, hogy a „lelkiismeret apostolának" tartott erdélyi püspök szellemiségével rokon František Mikloško szlovák politikus fölfogása és cselekedetei, így méltó helyen lesz nála Márton Áron emlékérme.

[*A befejező rész szlovák nyelven hangzott el.*] Tisztelt Barátunk! Örömmel köszöntöm Önt anyanyelvén a Márton Áron-emlékérem átadása alkalmából. Budapesten a szlovák nem számít idegen nyelvnek. Meggyőződésem szerint szellemisége közel áll az egykori erdélyi püspökéhez, az emlékérem így jó helyen lesz Önnél. Mint a közép-európai értékek képviselőjének, személyesen is köszönöm fáradozását a magyar–szlovák megértés dolgában.

Kiss Gy. Csaba

Teleki Pál-érdemérmesek

Hunyadi László

Az egyik utolsó olyan rendíthetetlen ember Magyarországon, akinek egész élete a Nemzet szolgálatában zajlik. Meghatározó indíttatást jelentett, hogy papok között nevelkedett Esztergomban, ami az elkötelezett családi hátteret tovább erősítette, és olyan lelkületet épített ki benne, ami egész életére meghatározó és vezérlő erő maradt. Alkotó életében csöndesen, szisztematikusan és határozottan – de szerényen és a hátérbe húzódva – dolgozott azért, hogy megvalósulhasson Petőfi álma: „A magyar név megint szép lesz, méltó régi nagy híréhez."

Hittel és elszántsággal restaurálta – de inkább azt mondom: „újraélesztette" – és mai tartalommal is megtöltötte az Esztergomi Főszékesegyház kincseit, liturgikus kegytárgyait. A Bazilika ereklyéinek restaurálása több volt számára egyszerű nemesfém megmunkálási feladatnál – mindvégig elhivatottság, lelkesültség és a mély, de pátoszmentes hit vezette kezét és szívét a munka során. Ugyanez az alázat és elhivatottság volt benne a Kalocsai Érseki Kincstár igazgatása és kegytárgyainak restaurálása során.

Megszállottan kutatta Szent Koronánk történetét, rejtett titkait és örökérvényű mondanivalóját. A Korona nemzetet összetartó ereje, mágikus szimbolikája megihlette Hunyadi Lászlót – „lelki koronaőrként" hirdette időtlen üzenetét, a távolból védte becsületét az időről időre rá rontó hitetlenektől, ápolta és sugározta lelkületét. És bizton állíthatom – mert tudom –, testével is védte volna, ha szükséges!

Évtizedek óta vezeti a Történelmi Vitézi Rendet – rendtársai nemcsak szeretik és tisztelik, de talán legfontosabb szellemi hangadójuknak is tekintik. Hisz

nemcsak irányítja, vezeti és újrahangolja a szervezetet, hanem fontosnak érzi, hogy a hagyományőrzés és a történeti tartalom továbbvitelén túl a jelen Magyarországát – pontosabban az egy és oszthatatlan Nemzetet – segítse küzdelmeiben és erőfeszítéseiben. Családjával és a vitézekkel fáradhatatlanul járja az országtestből kiszakított területeket – Erdélyt, a Felvidéket, az Őrvidéket, a Délvidéket és Kárpátalját –, küldetésének érzi az összetartozást nemcsak szavakban, de személyes jelenléttel és cselekedetekkel is „felmutatni". Életművét és pótolhatatlan munkáját a Honvédelmi Minisztérium 2010-ben „A Honvédelemért" kitüntető címmel, míg a Miniszterelnökség a 2020. évben Magyar Arany Érdemkereszttel ismerte el.

Csodálatos ember, pótolhatatlan családfő, szerető férj és apa, kiváló „mester", nagyszerű hazafi, „modern keresztes vitéz", aki joggal mondhatja el a bibliai szavakat: „ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam" (2Tim 4,7). Hunyadi László méltó kezekből, joggal és kiérdemelten kapja idén a Bethlen Alapítvány Teleki Pálról elnevezett „becsületrendjét".

Vadász Bence

Loksa Gábor Mária

1958 jeles esztendő volt. A nemzetközi geofizikai év lázban tartotta a tudományos világ ezzel a területtel foglalkozó tagjait, többek között megnyílt a máltai, a pekingi nemzetközi repülőtér és a London Gatwick. Átadták az Atomium emlékművet Brüsszelben, és elkészült a havannai Krisztus-szobor. A 30. Oscargálán tarolt a *Híd a Kwai folyón* című film, a brazilok örültek a svédországi labdarúgó-világbajnokságon aratott győzelmüknek, és megszületett II. Albert monacói herceg. De Loksa Imre és Wenk Éva számára eltörpültek ezen események azon boldogság mellett, hogy május 29-én magukhoz ölelhették negyedik gyermeküket, Gábort. A kisfiú keresztanyja javaslatára és sokak számára máig meglepő módon a Mária nevet is megkapta a keresztségben a Szűzanya iránti tiszteletből. Így a keresztvíz cseppjei mellett Égi Édesanyánk gyengéd csókja is a gyermek homlokára került.

Az aranyhajú, kék szemű angyalkát meleg otthon várta. A szüleivel, két bátyjával és nővérével töltött évek szinte repültek. Az év nagy részében Budapesten, a nyarakon pedig a Balaton partján időztek. Regénybe illő, egyben kacagtató jelenetek követték egymást, amikor a szülők a négy gyerekkel és számos állattal felpakolva felszálltak a magyar tenger felé induló vonatra. Édesapja, aki a biológia, a talajzoológia professzora volt, hamar a gyermekekbe oltotta a természet, a teremtett világ szeretetét és tiszteletét, amely törekvésében a szintén biológiai érdeklődésű Édesanya tökéletes támogatást nyújtott. De nem csak ebben. Párosuk megtartó, szeretetteli otthont biztosított a gyermekeiknek. Gábor, akinek magasságánál csak a szíve nagyobb, mély odaadással viszonozta szeretetüket, s ez a kötelék újabb kötelékekkel gazdagította őt. Hiszen negyvennégy

évvel ezelőtt, amikor Hódmezővásárhelyen előfelvételis katona volt, az akkor megismert nagyon jó barátjával őket összekötő, első közös pont a családszeretet volt.

A kötelék Loksa Gábor életében valóban kötőerőt jelent. Barátja, akivel az ELTE Természettudományi Karán meteorológia szakon folytatott tanulmányai alatt találkozott, így fogalmaz erről: „Mérhetetlen és szinte jellemezhetetlenül erős, ösztönös indíttatása a megszerzett, kapott, ölébe csöppent értékek megőrzése, legyen az személy, tárgy, szemlélet, tapasztalat. Ez mindig így volt nála, egyetemista korunkban, fiatal kutatóként, aztán meglett szakemberként, középkorúan is."

Vannak, akik egész életükben arra vágynak, hogy megtapasztalják – hacsak egy rövid időre is – az idilli állapotot, és vannak, akik abban a kegyelemben részesülnek, hogy átélhetik azt. Loksa Gábor családja által részesült ebben a kegyelemben. De nem ez teszi őt különlegessé. Átélni a csodát, az egy dolog, megosztani másokkal, a többieket is részesíteni benne, pedig egy másik. Loksa Gábor egész életében ezt a missziót végzi. Minden percben megtartani, felemelni, gazdagítani akar másokat.

Az idilli állapotot azonban megtörheti a valóság realitása. Ahogy a balatonfenyvesi vasútállomáson egy szinte nem evilági kiáltás törte meg a megszokott csendes morajlást. „Állj, vonat!" Gábor édesanyja sikított akkorát, hogy valóban megdermesztette a majdnem tovább induló vonat személyzetét, akik a következő percekben riadtan figyelték, ahogy az Édesanya kicsalogatja felfedezésre induló néhány éves kisfiát az egyik vasúti kocsi kerekei közül. A vonat alatt kalandozni nem nagyon egészséges, de Gábort ez nem érdekelte. Őt a kíváncsiság, a megismerés vágya, az ismeretlen inspirálta, és nem törődött a körülményekkel, a nehézségekkel. Így volt ez gyermekkorában, és ilyen maradt egész életében. Gyakran az irrealitásba futó optimizmusa, sokszor furfangos vagy éppen vakmerő ötletei a problémák elhárítására, a megoldások megtalálására minden közösség javára vált, amelyiknek csak tagja volt. Legyen az a Mélyépterv, az OMSZ Központi Légkörfizikai Intézet vagy a Szent István Egyetem – korábbi Gödöllői Agrártudományi Egyetem – Vízgazdálkodási és Meliorációs, illetve Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszékének csapata. Őt nem az érdekli, ami gúzsba köt, hanem az, ami levegővel, frissességgel tölti meg az életet.

Gödöllői diákjai, akikkel baráti szálak is összefűzik őt, elismeréssel gondolnak vissza arra, hogy a még kommunista szellemekkel átjárt egyetemen ő volt azon kevés tanár egyike, aki nyíltan vállalta kereszténységét, olyannyira, hogy az egyetemi katolikus hittancsoport tagja lett. Fiatal oktatóként könnyen tudott kapcsolatot teremteni a hozzá hasonló értékeket valló fiatalokkal. Bár Gábor aktívan részt vett a csoport egyetemen zajló összejövetelein, eseményein, sőt igyekezett stabilizálni e közösség egyetemen belüli helyzetét számukra biztosított állandó helyiség megszerzésével, sok akkori csoporttag emlékében inkább a közös kirándulások, utazások mókamestereként jelenik meg. Már az elsőnek mondható 1995-ös erdélyi körutazáson, ahol sofőrséget is vállalt az egyik mikrobusz pilótájaként, látható volt a magyarság értékeiért, keresztény múltunk

örökségeiért érzett rajongása. Rövid, hazánk történelmének összefüggéseit szellemesen feltáró mondatai mindig megmosolyogtatták a körülötte állókat, egyúttal el is vetette bennük a keresztény nemzeti gondolkodás magvait, illetve öntözte annak csíráit. Igazi kovász volt, olyan értékes alkotó, akinek nagy szerepe volt abban, hogy a csoport tagjai valódi közösséggé értek össze. Az állandóan a vállán lógó fényképezőgépével pedig igyekezett minden szép pillanatot és helyszínt megragadni az időtlenségnek.

Loksa Gábor teremtő, tudományt szolgáló, ifjúságot, nemzetet és lelkeket építő munkáját számos könyv, kiadvány, tudományos cikk, fiatalokat és felnőtteket megszólító kurzus, kirándulás, tanulmányút fémjelzi, amelyek sorát egy-egy verseskötet is megtöri. A 2000-es év hozott nagyobb fordulatot nemzetépítő munkájában. A Tisza cianidszennyeződése után a Lakiteleki Népfőiskolán megrendezett Tisza Kollégium olyan úton indította el, amelynek köszönhetően jelentős szerepe lett az országgyűlés által 2012-ben elfogadott, A magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló törvény céljainak gyakorlati megvalósításában. A magyarországi és Kárpát-medencei értékek felkutatása, beazonosítása, megőrzése a falvak, települések utcáin, házaiban folytatott beszélgetésekkel kezdődik. Loksa Gábor időt, energiát nem kímélve vetette bele magát a feladatba. Lelkesedésével megfertőzve, magával ragadva sokakat.

Loksa Gábor az álmok embere, és ebben ma sem tétlen. Számos terve közül azonban kimagaslik egy, amelyet évek óta dédelget. Ez pedig nem más, mint egy édesapjáról, Loksa Imréről elnevezett alapítvány, amely a fiatal természettudósokat, diákokat, kutatókat támogatná. A Gondviselő Isten tudja csak, hogy ez megvalósul-e a jövőben, vagy sem. Az azonban biztos, hogy az apró szolgálatok sokaságával is meg lehet változtatni a világot, az emberek külső és belső világát. Jézus mondja: „amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek" (Mt 25, 40). Loksa Gábor pedig az apró csodák nagymestere.

Szent István király felajánlotta országát Szűz Máriának, ahogy Loksa Gábort is megpecsételte kisgyermekként a Szűzanya iránti tisztelet. Mária csókot lehelt hazánk és Loksa Gábor homlokára is, amely összetartozást az ő nemzetünkért végzett szolgálata erősített meg. A Bethlen Gábor Alapítvány kuratóriuma ezt a szolgálatot ismeri el a Teleki Pál-érdemérem adományozásával.

Bartos Mónika

Szász István Tas

A test és a lélek orvosa, aki a nemzettest és a nemzetlélek gyógyításában találta meg cselekvésének értelmét – Ecsetvonások a Teleki Pál Érdeméremmel kitüntetett dr. Szász István Tas arcképéhez

Mens sana in corpore sano – így szólnak a jóra buzdítás bölcsességének egykori figyelmeztető szavai, és mi sem természetesebb, hogy mai ünnepeltünk megértette az évszázadokkal ezelőtt felröppent intő gondolatot, vagyis azt, hogy

egészséges testben lakozik az egészséges lélek, ami persze, fordított szórendben is igen jó esélyekkel bír. De mi mást is tehetett volna, hiszen otthonukban működött az Erdély szellemi életét gyógyítani szándékozó akarat valódi vegykonyhája, az egykori *Hitel* folyóirat irodalomtörténeti jelentőségű szerkesztőségi műhelye, olyan egyéniségek jelenlétében, mint Kós Károly, Dsida Jenő, Tamási Áron, Reményik Sándor, Jékely Zoltán vagy Márton Áron. Ez a Trianon utáni értelmiségi generáció tíz karcos esztendeig az erdélyi magyar kisebbség nemzetstratégiai programjának kidolgozója lett, és amelynek történetét most, nemrégiben, dr. Szász István Tas ezeroldalas impozáns kötetben örökítette meg az utókor számára. Az események akkor történtek, amikor ő még kisgyermekként tán éppen Tamási Áron ölében ült, és az erdélyi lelkiismeret író-prófétája mesélés közben is a jó cselekedeteket sugalmazta számára, bevillantva előtte a kiismerhetetlen jövendőt, mondván: „Minden embernek őrködnie kell a világ rendje felett, mert a becsület azt kívánja."

És akkor ő, már ifjúként, a történelem tüzének hamujában sült pogácsáit vándortarisznyába csomagolta, útnak indult, s belevetette magát a rengetegbe, a világrengeteg rengeteg bajába, ahol a tüzet mindig víz követi, úgy, ahogy azt Reményik Sándor *Atlantisz harangoz* című versének soraiban vetíti elénk ekképpen:

„Mint Atlantisz, a régelsüllyedt ország,
Halljátok? Erdély harangoz a mélyben.
Elmerült székely faluk hangja szól
Halkan, halkan a tengerfeneken.
Magyar hajósok, hallgatózzatok,
Ha jártok ottfenn förgeteges éjben:
Erdély harangoz, harangoz a mélyben."

„A legnagyobb hiba, amit az orvosok elkövetnek – mondja Platón –, hogy a testet anélkül igyekeznek meggyógyítani, hogy az elmét is gyógyítani próbálnák. Pedig az elme és a test egy, és nem szabadna külön kezelni." Ez az, amire dr. Szász István Tas önmagától is rájött, mert ő éppen annyira orvos, általános és pszichiáter szakorvos, címzetes főorvos, egészségpolitikus, mint amennyire író, közíró, költő, lapszerkesztő és lapalapító, múzeumtulajdonos és kiállításszervező művészbarát, de főként mindenki „igen tisztelt Tasija", ami az idő múlásával saját jelzőrendszerében önálló fogalomcsoporttá magasztosult, főként azok számára, akik őt személyesen ismerik. S noha vándorútja számtalan kanyarral, szakadékkal és emelkedővel volt teljes, Sütő András úgy minősítette összpályaképét, hogy „dr. Szász István Tas tiszteletbeli szellemi főkonzul Magyarországon".

Persze, a sok szerpentint nehéz lenne itt most megidézni, de fő vonalakban felvázolva arcképét, hadd említsem meg, miszerint szülőhelye, Kolozsvár, megbízható iránytűt adott kezébe, biztosan vezetve őt végig az útvesztőkön és

az élet-sugárúton. Ahogy ez a Hitel irodalmi csoportosulás elvi programjában megfogalmazva kifejezésre is talált ekképpen: „Fölületessé, formalistává, önzővé vedlő társadalmunkban legalább a szellem csoportjainak védniök és oltalmazniok kell a nemzeti létfenntartásnak kisebbségi időkben megszületett lelkét: a szolgálat szellemét."

Édesapja a Bolyai Egyetem alapító tanára, édesanyja a Kolozsvári Magyar Színház jeles színésznője volt, ő pedig a helyi Református Kollégiumban tanult még az én édesapám igazgatóságának idején. Aztán a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetben folytatta felsőfokú tanulmányait, ahonnan '56-os magatartása miatt „átmenetileg" kizárták. Ekkor ólombányászként, burkolóként, ólomkeretes ablakok készítőjeként is dolgozott; a kolozsvári Szent Mihály-templom égi fényt közvetítő hatalmas üvegablakai ma is őrzik keze nyomát. Aztán az egyetemet befejezvén, a szilágysági Kusaly után a marosmenti Tompaháza, majd Csombord, Nagyenyed és Kolozsvár következett, ahol az egyetemen gyakorlati oktatást tartott pszichológusoknak, ám miután Kolozsborsára akarták igazgatónak áthelyezni a bűnöző elmebetegeket ellátó kórház élére, eldöntötte, hogy Magyarországra való visszahonosítását kéri. Elsőre Pápakovácsiban végezte orvosi teendőit, majd Leányfalu következett, ahol ma is él, és végzi nemzetszolgálati munkáját bámulatos helytállással, irigylésre méltó energiával, példaadással, szorgalommal. Immár harminchetedik éve szervezi az *Erdélyi művészek Leányfalun* című kiállítássorozatot, amely minden esztendőben a nemzeti ünnep előestéjén, augusztus 19-én színvonalas irodalmi műsorral egybekötve gyűjti egybe a hasonló érzelmű emberek visszatérő táborát.

Ámde a történések egzakt adattára mellett, mindegyre a személyes események összefüggései, a közös kapcsolatok füzérei is szót kérnek, hiszen oly jó az otthon földjén megpendülő lélekhúrok zengő zenéjében együtt gyönyörködni, már ha létezik közös dallam. És igen, létezik közös dallam. Amelyben Kincses Kolozsvár neve, léte, képe rezonál. És ott rezonál a Farkas utca júniusi hársfa illata; a kálvinista templom orgona akkordjai, a tanárok ablakai alatt felcsendülő diákszerenádok egykori emléke; Apáczai Csere János, Áprily Lajos, Szabó Dezső, Kemény János, Wass Albert, Cs. Szabó László lépteinek hangja kopott kövén a régi útnak; a Sétatér óriás gesztenyefáinak őszirozsda levéltakarója; a Feleki-tető fényei a bágyadt napsütésben; a Gyalui-havasok felől áradó hűvös áramlat; a szőke Szamos andalgása, az Attila úti kertek illata és a Donát úti orgonáké. De persze, a tájban megjelenő emberek arca is. A ma ott élőké, a világrózsában szétszórtaké, a Házsongárdi csendben pihenőké. Talán ezek a színek együttesen járulnak hozzá a kép, az életkörkép mélyből fakadó üzeneteinek értelmezéséhez, a sors és a juss által megfestett, hol lágyabb, hol keményebb kompozíciós vonalak életművé formálódó összhangzatában. Amelyben a meggyógyított embereken kívül dr. Szász István Tas tanulmányainak és írásainak százai, ezrei jelzik, igazolják és kiáltják világgá egy példás életmű kőkemény hitvallását, mert ő az, aki nem hagyja szunnyadni a vétkes, a térdre rogyott

történelmet, ezért felszólít, emlékeztet, biztat és példát mutat nemzetszolgáló helytállásból. *Trianon átka* című versében a sorokat így osztja:

„És jönnek képek, jönnek hangok,
madár dalol, dörögnek tankok,
elmémben gördül történelem,
a kevés öröm, sok sérelem."

Dr. Szász István Tas tagja a nemzeti sorskérdésekkel foglalkozó Századok Tanácsának, a Magyar Írószövetségnek, negyven kötet szerzője, és díszpolgára jelenlegi településének, Leányfalunak. Megtisztelte őt a Hippokratész Emlékérem, a Márton Áron-emlékérem, a Magyar Érdemrend lovagkeresztje, a Magyar Orvos Írók és Képzőművészek Körének életműdíja. Sok más magas elismerés mellett most a Bethlen Gábor Alapítvány Teleki Pál-díját veheti át. Jó pillanatban, jó érzésekkel, jó egészséget kívánva további elkötelezett munkájához, őszinte szívvel gratulálunk.

Árkossy István

Székelyföld Jövőjéért-ösztöndíjasok

Deák Gellért-Gedeon

Deák Gellért-Gedeon Kovásznán született, Erdélyben. Általános iskolai tanulmányait szülővárosában, az Orbán Balázs Általános Iskolában végezte. A középiskolát szintén Kovásznán végezte a Kőrösi Csoma Sándor Líceumban – természettudományok–intenzív német szakon. Ezt követően sikeresen felvételizett a Marosvásárhelyi „George Emil Palade" Orvosi, Gyógyszerészeti, Tudomány és Technológiai Egyetem általános orvosi szakra. A sikeres egyetemi felvételi után a Gecse Dániel Református Egészségügyi és Orvosi Szakkollégiumban nyert lakhatást. A felvételi meghallgatáson megtudtuk, hogy voltak nehéz időszakok az életében, hisz 2007-ben édesapja egy baleset során elhunyt, ezt követően pedig édesanyja egyedül nevelte fel őt. Gellért azonban Istenbe vetett hittel, kitartással és szorgalommal, minden nehézség ellenére az elsők között jutott be az orvosi egyetemre. Gellért immár hatodik éve kollégiumunk bentlakó diákja. Ezért fejlődését, szakmai előmenetelét, hitben való növekedését jómagam is nyomon követtem. Fent nevezett diákunk érdeklődéssel és nyitottsággal vett részt a közösségi életben, szorgalomról, hűségről és nem utolsósorban élő hitéről tett bizonyságot minden rábízott feladat során. Gellért több éven át lelkes tagja volt Szakkollégiumunk diáktanácsának és zenecsapatának, ahol mind a kulturális, mind a tudományos programok megszervezése és lebonyolítása által gazdagította közösségünk életét. Néhány rendezvény ezek közül: MINDSET konferencia, Ráhangoló – adventi rendezvénysorozat, GECSE Napok,

felvételi összerázó tábor, közösségi estek. Az idei évtől a mentorcsapat koordinátora, a szakkollégista diákoknak tart, illetve szervez olyan programokat, amelyek a szakmai fejlődés lehetőségét biztosítja számukra.

A szakkollégiumi tevékenység mellett Gellért másodévtől foglalkozik tudományos kutatómunkával, hazai és magyarországi konferenciák rendszeres résztvevője, mutatott be dolgozatokat már Pécsen és Budapesten is, ahol ezekkel a munkákkal évente kiemelkedő szakmai elismerésekben részesült. A 2023–2024-es tanévben ERASMUS-program keretein belül a Szegedi Tudományegyetem Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar hallgatója volt, ahol csatlakozott a Reumatológia és Immunológia Klinika kutatócsoportjához. Ebben az időszakban sikerült annyi adatot összegyűjtenie, hogy két saját dolgozattal tért haza a Marosvásárhelyi Tudományos Diákköri Konferenciára. Az elbíráló bizottság mindkét dolgozatát kitüntetésben részesítette (I. és II. díj). Végül, de nem utolsósorban Gellért nagyon szépen szaval, a 2022-ben megrendezett VII. Nemzeti VERSenyen (Budapest) arany minősítésben részesült, és az általa készített versklip elnyerte a zsűri különdíját. Gellért meggyőződése, hogy a versek által is lehet embereket gyógyítani.

Mindezek után örömmel és büszkén vállalom továbbra is Gellért mentorálását, hisz tudom azt, hogy Istenbe vetetett hittel és alázattal továbbra is az erdélyi közösséget fogja szolgálni.

Batizán Attila

Lukács Kamilla

Szaktanárként javaslom és jogosultnak tartom Kamillát az ösztöndíjra, hiszen elmondhatom, hogy húszéves pályafutásom alatt az egyik legkiemelkedőbb, legodaadóbb, legszorgalmasabb tanítványom volt. Példaértékű magaviseletű, tanáraival, diáktársaival tisztelettudó diák volt az általános iskolás évei alatt is, miközben a Petőfi Sándor Általános Iskolának a tanulásban is kimagasló diákja volt. Céltudatosság, komolyság, rendszeresség, kreativitás határozta meg egyéniségét. Empatikus, segítőkész, ismeretlen helyzetekben könnyen alkalmazkodó, magatartása, viselkedése mindenki számára motiváló.

Heti négy órában tanítottam őt, így volt lehetőségem megismerni jobban, ráláthattam a más tantárgyak iránti érdeklődésére, az iskolán belüli és kívüli tevékenységeire, s nem utolsósorban megtapasztalhattam a magyar nyelv és irodalom, a szép beszéd, a versek, a versmondás iránti szeretetét is. Kamilla tehetsége nem csupán a tanórákon mutatkozott meg, hiszen mindig nagy odaadással vett részt rendezvényeinken, műsorokban, versenyeken, mindig lehetett rá számítani, és elmondhatom, hogy mindig mindenben a maximumot nyújtotta. A tanórák keretein belül fontosnak tartom kiemelni nagyon jó kommunikációs készségét is, szívesen kezdeményeztem beszélgetést vele, mindig egyedi véleménye volt, amit gyönyörűen megfogalmazva tárt elénk. Korán kitűnt kortársai közül szókincsével, kifejezőképességével, véleményalkotásaival, ehhez véleményem

szerint nagyban hozzájárult az olvasás szeretete, valamint neveltetése, talpraesettsége. Meg is küzdött az osztályban olykor a tanulótársai irigységből adódó bántásaival, de mindig bátran és határozottan követte álmait, céljait, vágyait. Számomra csodálatra méltó, hogy már általános iskolás korban tudta, hogy az orvosi pályát szeretné választani, s kitartóan ment végig ezen az úton.

A tanórákon kívüli tevékenysége is széles körű volt, fontosnak tartotta nemzeti identitásunk megőrzését, kiemelkedő szerepet vállalt a szép magyar beszéd és hagyományaink ápolásában, továbbadásában. A magyar nyelv és irodalom terén meghirdetett versenyeken méltóképpen képviselte iskolánkat. Körzeti, megyei versenyeken egyaránt megmérettetett, s mindig kiemelkedő helyezéssel tért haza. Már ötödik osztályban első helyezést ért el a körzeti szépolvasási versenyen, részt vett több éven keresztül a körzeti és megyei Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyversenyen, a Simonyi Zsigmond helyesírási versenyen, majd számos versmondó versenyen is jeleskedett. Bevallom, személy szerint ez volt minden verseny közül a legkedvesebb számomra, öröm volt felkészíteni a versmondó versenyekre, öröm volt a szavalatait hallgatni. S egy kicsit előreugorván az időben, egy kedves, személyes emléket osztanék meg ezzel kapcsolatban. Anyai büszkeségem, örömöm mellett pedagógusi örömöm és büszkeségem is fokozódott, amikor a nagy fiam nagykorúsítási ünnepélyén ülve, Székelyudvarhelyen, egy más városban, a Tamási Áron Gimnáziumban, az akkor tizenegyedik osztályos Kamillát láthattam és hallhattam a színpadon verset mondani az ünnepélyen.

A versenyek mellett nagyon sok iskolai és városi szintű kulturális rendezvény szereplője volt Lukács Kamilla: megemlékező műsorok október 6-án és 23-án, március 15-én, a Petőfi-hét keretén belüli nagyszabású gálaműsorokon. A versenyeken elért kitűnő eredményeivel, a kulturális rendezvényeken való fellépéseivel, odaadásával, szorgalmával, kiemelkedő magatartásával növelte és öregbítette iskolánk jó hírnevét, valamint nagymértékben hozzájárult a székelykeresztúri Petőfi-kultusz ápolásához, megtartásához. A versenyek mellett oszlopos tagja volt jótékonykodási mozgalmainknak, a fogyatékkal élő gyerekek ajándékozásában nyújtott segítséget, a csomagok, édességek, gyümölcsök gyűjtésében.

A nyolcadik osztály elvégzése után Székelyudvarhelyen a Tamási Áron Gimnáziumban, majd a Marosvásárhelyi Orvosi Egyetemen folytatta tanulmányait. Lehetőségeimhez mérten igyekeztem követni továbbra is tevékenységét, szem előtt tartván azt a meggyőződésem, hogy egy tanár nemcsak tudást ad át tanítványainak, hanem értékeket, iránymutatást és olykor lelki támaszt is, amik elkísérik diákjait akár egy egész életen át. A kulturális rendezvényeken való részvétele mellett a gimnáziumi évek alatt önkéntes mozgalmakban is méltóképpen képviseltette magát. Az Angyalok a városban program keretén belül az árva gyerekeknek segített ruhákat, cipőket vásárolni, a Marosvásárhelyi Magyar Diákszövetséggel (MMDSZ) együtt hátrányos helyzetű gyerekeket lepték meg karácsonykor csomagokkal, szervezőként a Zöld Nap programsorozat keretén belül a környezettudatos életmódra ösztönözte tanulótársait – a kupakgyűjtő

akción belül a befolyt összeg a kardiológiai betegségekkel küzdő gyerekek műtéti hozzájárulását segítette. Egyetemi évei alatt, jelenleg is a magyar nyelvű diákok javát szolgáló fizika tanszék oktatásában segédkezik.

Összegzésképpen elmondhatom, hogy ismerem Lukács Kamilla egyetemi hallgató képességeit, tehetséges és rendkívül céltudatos lányt látok benne, aki rendületlenül képes küzdeni céljaiért, álmaiért. Tette mindezt úgy, hogy elkötelezetten dolgozott azért is, hogy a magyar nyelv szépségét és gazdagságát megőrizze, továbbadja, legyen szó oktatásról, közösségi programokról vagy kulturális rendezvényekről. Az általa képviselt elvek és tevékenységek a hagyományaink tiszteletére, az irodalmi hagyományok ápolására, megőrzésére épültek, valamint a folyamatos adni akarásra és a segítségnyújtásra.

A fentiek alapján javaslom Lukács Kamillát az ösztöndíjra, továbbá vállalom az ösztöndíj végleges elnyerése utáni feltételeket, mentorálom, s kötelezettséget vállalok, hogy az ösztöndíjat tanulmányaira, tehetségének fejlesztésére fordítsa.

Fülöp Anna

Összeállította: *Nagymihály Zoltán*

Dömötör Mihály: Metamorfózis: a földre szállt angyalok-sorozat, 2017–2018

NAGYMIHÁLY ZOLTÁN (1988), a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Levéltár munkatársa.